

Efterkontrolrapport 2015



Kontrolrapporten for 2015

Kontrol af Svanemærket og EU-Blomsten

”Svanemærket og EU-Blomsten er de officielle miljømærker i Danmark. De gør det enkelt at vælge blandt de miljømæssigt bedste produkter og services på markedet, og der ligger et stort dokumentations- og kontrolarbejde bag, hver gang et produkt bliver godkendt til at bære et af mærkerne. Derfor er det også afgørende for os at kontrollere, at produkterne lever op til kriterierne og bliver markedsført korrekt, så private - og professionelle forbrugere kan være trygge.”

Kontrolchef Trine Pedersen, Miljømærkning Danmark

Indhold:

Introduktion

- Hvad er kontrolrapporten
- Opsummering af resultaterne for 2015

Regler og procedurer for kontrolarbejdet

- Hvordan foregår kontrol og overvågning af Svanen og Blomsten?
- Eksempler på overtrædelser
- Kontrol og overvågning i 2015 og tidligere år

Introduktion

Hvad er kontrolrapporten

Miljømærkning Danmark (MMD) udgiver en gang årligt kontrolrapporten, der er en afrapportering af det arbejde der løbende foregår med at kontrollere de to mærker. Opgaven består mere præcist i:

- kontrol af hvorvidt produkter eller tjenesteydelser med licens overholder de krav, der er fastsat i kriterierne for den aktuelle produktgruppe
- overvågning af, hvordan mærkerne anvendes til markedsføring

Den sidstnævnte type kontrol foretager MMD dels af de virksomheder, der har opnået retten (dvs. fået licens) til at anvende et miljømærke og dels af detailhandel og andre forhandlers anvendelse af mærkerne i marketingmaterialer m.v.

Denne rapport beskriver resultaterne af kontrolarbejdet i 2015 set i forhold til resultaterne fra de foregående år og sammenholdt med udviklingen i miljømærkningen generelt.

Opsummering af resultaterne for 2015

Miljømærkning Danmark har i de seneste år oplevet en stor vækst i omsætningen af miljømærkede produkter, og der er flere miljømærkede produkter på hylderne end nogensinde. Udviklingen af Svane- og Blomst-mærkede produktet er gået fra ca. 3.500 produkter i 2007 til over 12.000 produkter ved udgangen af 2015.

Ud af de 275 virksomheder, der havde en dansk miljømærkelicens i 2015, blev 125 kontrolleret – det svarer til 45%. Når der er listet omkring 420 virksomheder med miljømærkede produkter på www.ecolabel.dk er det fordi mange af dem har fået udstedt deres licens i et andet land, og kontrolleres der.

Resultater af efterkontrollen

Alle vådservietter mærket med Svanen på det danske marked blev testet for konserveringsmidlet MI (methylisothiazolinone). Konserveringsmidlet må ikke indgå i svanemærkede vådservietter.

Der blev fundet MI i 21 forskellige vådservietter. Alle produkter med MI blev fjernet fra hylderne, og licenser til handelsnavnene blev inddraget. Efterfølgende er nye vådservietter produceret og testet fri for MI, hvorefter licenserne for de pågældende produkter nu er bevilget.

For en række trykkerier manglede årsopgørelser, dvs. opdatering af forbrug, kemi og papir i database. Årsopgørelser er modtaget, tjekket og fundet i orden.

I efterkontrollen blev der også fundet en række mindre overtrædelser af reglerne. Typiske overtrædelser var at:

- mængden af en råvare var ændret uden, at virksomheden havde søgt om godkendelse af ændringen.
- en råvare allerede var anvendt i produktionen, før den var godkendt.
- årsopgørelsen af ressourceforbrug (f.eks. forbrug af kemikalier, papir og energi) for det foregående år manglede.
- ikke godkendte eller tilladte kemikalier var blevet anvendt - fx af rengøringsfirmaer og vaskerier.

Efterfølgende er alle disse mindre overtrædelser bragt i orden, og forholdene godkendt af MMD. Ingen af overtrædelserne har været af en karakter, der har ført til inddragelse af en licens eller politianmeldelse.

I 2015 blev der i alt inddraget to licenser samt handelsnavne i tre andre licenser. I et tilfælde skyldtes det manglende betaling af anvendelsesgebyr pga. konkurs. En licens blev inddraget, da samtlige handelsnavne indeholdt MI, mens der i tre andre licenser blev inddraget i alt 15 handelsnavne pga. MI.

Resultater af markedsovervågningen

I 2015 blev der fundet 72 overtrædelser i markedsovervågningen. Ingen overtrædelser var af en så alvorlig karakter, at det medførte politianmeldelse. I 2015 var der i lighed med 2014, 2013 og 2012 særlig fokus på rengøringsfirmaer, og der blev fundet 16 overtrædelser, hvor Svanen og/eller Blomsten blev brugt til generel profilering af firmaet, selvom det kun var nogle få af de anvendte rengøringsmidler, der var miljømærket. For trykkerier og tryksager blev der fundet 16 overtrædelser, hvor hovedparten vedrørte markedsføring med Svanen på trykkeriets hjemmeside efter udløb af licens. Halvdelen af alle overtrædelser var relateret til svanemærkede tjenesteydelser.

Regler og procedurer for kontrolarbejdet

Hvordan forgår kontrollen og overvågningen af Blomsten og Svanen?

Miljømærkning Danmarks kontrolopgaver har hjemmel i bekendtgørelsen om administration af det nordiske og europæiske miljømærke

§ 6. Miljømærkning Danmark har til opgave, at:

- 8) kontrollere licens- eller registreringshavers opfyldelse af de gældende kriterier og anvendelsesbetingelser, herunder inddragelse af licens eller registrering til anvendelse af det europæiske og det nordiske miljømærke,
- 9) overvåge og reagere overfor ulovlig anvendelse af det europæiske og det nordiske miljømærke, jf. bekg. 447/2010.

Miljømærkning Danmark udfører forskellige former for kontrolarbejde:

- Kontrol i forbindelse med tildeling af licens
- Løbende kontrol af virksomheders produktion, produkter eller serviceydelser
- Løbende kontrol af brugen af miljømærkerne i markedsføring

Kontrol ved tildeling af licens

Miljømærkning Danmark foretager altid et såkaldt kontrolbesøg, inden virksomheden får sin licens. Formålet med dette besøg er bl.a. at sikre, at virksomheden har en form for kvalitetsstyringsystem. Systemet er med til at sikre, at virksomheden i den daglige drift overholder kravene i det pågældende kriteriesæt.

Løbende kontrol af produktion, produkter eller serviceydelse

I den løbende årlige opfølgning foretages der stikprøver blandt de virksomheder, der har licens – såkaldt efterkontrol. Omfanget af dette arbejde er på et niveau, der sikrer, at alle virksomheder bliver kontrolleret mindst én gang inden for den periode, deres licens gælder.

Efterkontrollen kan foretages på flere måder:

- MMD aflægger kontrolbesøg på virksomheden
- MMD gennemgår produktionsspecifikationer tilsendt fra virksomheden.
- MMD gennemgår opgørelser for f.eks. virksomhedens ressourceforbrug tilsendt fra virksomheden
- MMD gennemgår på ny virksomhedens rutiner for produktion og kvalitetssikring.
- MMD tester miljømærkede produkter der er indkøbt til formålet; f.eks. for indhold af ikke tilladte stoffer

Markedsovervågning: anvendelsen af mærkerne

Miljømærkning Danmark foretager også en systematisk overvågning af anvendelsen af miljømærkerne på hjemmesider, i reklamematerialer og andre marketingmaterialer. Denne kontrol kaldes for markedsovervågning, og foregår både af licenshavere og forhandlere og stikprøvevis i tilbudsaviser o.l. I det enkelte år kan fokus være på en bestemt branche – eller hos tidligere licenshavere, (for at kontrollere, at disse virksomheder ikke fortsætter med at anvende mærkerne).

Herudover tager Miljømærkning Danmark sig af henvendelser fra virksomheder og privatpersoner, som har mistanke om misbrug af miljømærkerne. (F.eks. hvis der er konstateret parfumeduft i et miljømærket produkt, hvor kriterierne forbyder parfume, eller hvis produkter ikke fremgår af www.ecolabel.dk).

Eksempler på overtrædelser

Efterkontrol

Denne form for kontrol er som oftest en planlagt kontrol, hvor en medarbejder fra Miljømærkning Danmark undersøger om virksomheden og deres produkter/serviceydelse overholder kravene i kriterierne. Som nævnt ovenfor kan dette foregå på en række forskellige måder.

Blandt de typiske overtrædelser af reglerne kan nævnes:

- at producenten har udskiftet råvarer og underleverandører uden/før at dette skift er godkendt af Miljømærkning Danmark. I mange tilfælde lever produktet stadig op til kriterierne for miljømærkning, men der er også eksempler på, at produktet IKKE længere lever op til kriterierne. Sådanne overtrædelser kan opdages ved besøg på virksomheden, kontrol af produktionsspecifikationer eller ved test af produktet.
- at virksomheden har forsømt at foretage den løbende opgørelse over forbruget af kemikalier og råvarer, som krævet i kriterierne for tjenester.

Markedsovervågning

Denne form for kontrol består som beskrevet ovenfor i at overvåge, om de to mærker anvendes korrekt.

Som typiske overtrædelser kan nævnes:

- anvendelse af miljømærket til anprisning af et produkt, som endnu ikke har fået licens, (men der er ansøgt)
- anvendelse af mærket i forbindelse med andre af virksomhedens produkter, som ikke har licens, eller på produkter, hvor det slet ikke er muligt at få licens
- anvendelse af et miljømærke til generel markedsføring af virksomheden og ikke kun produktet
- anvendelse af miljømærket efter udløb af licens, som ikke ønskes fornyet.

Sanktioner kan – alt efter overtrædelsens art – spænde fra en henstilling om at bringe sagen i orden til krav om at aflevere en skriftlig redegørelse og til inddragelse af licens eller tilbagetrækning af produkter fra butikker. I de værste tilfælde kan Miljømærkning Danmark foretage en politianmeldelse af virksomheden. Herudover kan virksomheder, der anvender Svanemærket efter licensens udløb få pålagt at betale en økonomisk kompensation, hvis størrelse er relateret til det gebyr virksomheden skulle have betalt. I tilfælde af politianmeldelse kan virksomheden tillige få tildelt en bøde af anklagemyndigheden.

Efterkontrollen 2015 sammenlignet med tidligere

I lighed med tidligere år har efterkontrollen i 2015 især fokuseret på virksomhedernes forbrug af kemikalier og energi.

MMD har haft særligt fokus på kontrol af recepter hos kemisk tekniske producenter, vådservietter, trykkerier, hoteller, campingpladser, bilvaskehaller samt butikker. Konkret har der været tale om følgende:

- Kemisk tekniske producenter: sammenligning af godkendte recepter med blanderecepter/produktionsspecifikationer
- Vådservietter: MI-test af alle svanemærkede vådservietter på det danske marked
- Trykkerier: kontrolbesøg samt kontrol af kemikalie- og papirforbrug
- Hoteller: kontrolbesøg samt kontrol af ressourceforbrug (inkl. forbrug og indkøb af papirprodukter og rengøringsmidler)
- Campingpladser: kontrol af ressourceforbrug (inkl. forbrug og indkøb af papirprodukter og rengøringsmidler)
- Bilvaskehaller: kontrolbesøg samt kontrol af kemiske produkter og spildevand
- Butikker: forbrug af energi, affaldsmængde, sortimentet af miljørigtige varer samt uddannelse af personale

Efterkontrol hos virksomheder – og udviklingen i forhold til tidligere år

Der blev i 2015 udført efterkontrol hos 125 virksomheder.

Resultaterne fra 2015 er sammenholdt med tidligere år i nedenstående skema:

Efterkontrol	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal virksomheder efterkontrolleret	101	63	93	113	134	142	163	25 **	125
Inddragelse af licenser	0	1	0	2	0	2	0	3	2
Inddragelse af handelsnavne*	-	-	-	-	-	-	-	-	15***
Politianmeldelser	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*) Dvs. inddragelse af enkelte handelsnavne/produkter i en licens, hvor krav ikke er overholdt. Hele licensen bliver ikke inddraget, da nogle af handelsnavne overholder kravene. Denne måling er ikke foretaget før 2015.

**) 2014 var licensfornyelsesår for den store gruppe af svanemærkede services (trykkerier, hoteller og bilvaskehaller). Årsopgørelser for forbrugstal o.l. indgår som en del af fornyelsesansøgningerne, hvorfor disse tjenester ikke har indgået i det generelle arbejde med efterkontrol i 2014. Omfanget af efterkontrollen i 2014 været på niveau med 2012-13 når arbejdet med kontrol af fornyede tjenestelicenser medregnes.

***) I 2015 blev der inddraget i alt 15 handelsnavne i tre licenser. De tre licenser indeholdt andre handelsnavne, hvor krav var opfyldt, hvorfor kun de handelsnavne, der ikke opfyldte kriteriekrav, blev inddraget.

Fra og med 2007 er antallet af mærkede varer steget fra 3.459 til over 12.000. Ca. 420 virksomheder har disse licenser og heraf har de 275 fået deres licens i Danmark, og bliver kontrolleret her. Selvom antallet af produkter og licenser er steget meget, har antallet af licensinddragelser årligt ligget på samme lave niveau. I 2015 fik to licenshavere inddraget deres licens. Den ene inddragelse skyldtes manglende betaling af anvendelsesgebyr. Den anden inddragelse skyldtes manglende overholdelse af krav for kosmetiske produkter, idet analyse viste indhold af MI i alle licensprodukter. Tre andre kosmetik-licenshavere fik inddraget i alt 15 handelsnavne, da test viste MI i produkterne og de dermed ikke overholdt Svanens krav. I forbindelse med licensfornyelser i 2015 fravalgte enkelte trykkerier og brændeovnsproducenter Svanemærket.

MI-test af svanemærkede vådservietter

I foråret 2015 blev alle svanemærkede vådservietter på det danske marked testet for konserveringsmidlet MI (methylisothiazolinone). MI er allergifremkaldende og må derfor ikke anvendes i kosmetiske produkter mærket med Svanen.

I alt blev 60 vådservietter sendt til analyse for MI. I 21 produkter/handels-navne blev der fundet MI. Licenshavere måtte straks trække disse produkter tilbage fra markedet (detailhandel og professionelle marked). En licenshaver fik inddraget licensen til samtlige handelsnavne (6 stk.), da alle produkter indeholdt MI. De resterende 15 vådservietter med MI, blev fjernet fra licenserne hos tre andre licenshavere. For disse tre licenshavere fandtes også vådservietter uden MI, hvorfor kun de berørte handelsnavne blev inddraget.

I løbet af 2015 har de berørte licenshavere igen fået licens til de vådservietter, der blev inddraget, efter ny produktion og nye test har vist, at de er fri for MI.

Konsekvensen af MI-fundene er, at alle vådservietter med nye handelsnavne skal testes fri for MI inden de må sælges i Danmark.

Markedsovervågningen 2015 sammenlignet med tidligere

Overvågning af produkter/virksomheder

Antallet af sager med forkert brug af miljømærkerne opsummeret pr. produktgruppe/-type:

	Antal
Rengøringselskaber *	16
Trykkerier og tryksager *	16
Kosmetik	13
Tekstiler	4
Hoteller og restauranter *	4
Møbler	3
Produkter til byggeri og huse	3
Vaske- og rengøringsmidler	2
Papirprodukter	1
Engangsartikler til fødevarer	1
Gulve	1
Jordforbedring	1
Kompostbeholdere	1
Vaskerier *	1
Kontor- og hobbyartikler	1
Brændeovne	1
Ingen produktgruppe	3

Antallet af overtrædelser i 2015 er steget med knap 50% i forhold til gennemsnittet for år 2011-2014, fra ca. 49 til 72 overtrædelser. Årsagen til dette er blandt andet øget kontrol af rengøringsfirmaer og udløbne licenser for trykkerier – begge områder, hvor der som forventet var overtrædelser. I 2015 var 51% af alle overtrædelser relateret til svanemærkede services (markeret med *), mens det i 2014 var 59%. Karakteren af overtrædelserne i 2015 har været meget lig overtrædelserne i de seneste otte-ni år. I lighed med 2014 er der flest tilfælde, hvor Svanen og Blomsten er anvendt i markedsføringen af produkter og tjenester, der ikke har licens til et miljømærke, fx rengøringsfirmaer, som profilerer sig som svanemærkede, men reelt bare anvender nogle miljømærkede rengøringsmidler.

I 2015 er ca. 24% af overtrædelserne relateret til licenser, hvilket er en lille stigning i forhold til 2014 (hvor det var ca. 14%), men 2015 er på niveau med tidligere år (før 2014). Af de i alt 72 overtrædelser vedrører de 63 Svanen, 5 vedrører både Svanen og Blomsten, mens 4 kun vedrører Blomsten. De hyppigste overtrædelser er 1) en generel profilering af virksomheden som miljømærket, når virksomheden reelt bare har enkelte miljømærkede produkter, 2) en generel profilering som miljømærket tjeneste, når der blot anvendes miljømærkede produkter i forbindelse med serviceydelsen, 3) licens er udløbet og markedsføring med Svanen er fortsat eller 4) produkter, for hvilke der er søgt licens el. fornyelse, og miljømærket er anvendt før licensen er tildelt eller fornyet. Hovedparten af disse produkter har efterfølgende fået tildelt licens. For alle overtrædelser er fejlene blevet rettet, så reglerne nu er overholdt.

Resultaterne fra 2015 er sammenholdt med tidligere år i nedenstående skema:

Markeds-overvågning	2011	2012	2013	2014	2015
Overtrædelser	36	51	59	51	72
Politianmeldelse	1	0	1	0	0

Se love og regler om Svanemærket og EU-Blomsten:

Retningslinjer for markedsføring med Svanen og Blomsten:

www.ecolabel.dk/~media/Ecolabel/Files/Virksomheder/Regler-for-markedsføring/Bekendtgoerelse-nr-447-om-det-europaeiske-og-nordiske-miljoemaerke-2010.ashx?la=da

Regler for Nordisk Miljømærkning/Svanen:

www.ecolabel.dk/~media/Ecolabel/Files/Virksomheder/Regler-for-markedsføring/Regler-for-Nordisk-Miljomarkning-af-produkter-2011_DK.ashx?la=da

Her kan du se alle de svanemærkede produkter, der er godkendt til salg i Danmark, samt de blomst-mærkede produkter, der har fået licens i Danmark:

www.ecolabel.dk/da/produkter.

Miljømærkning Danmark har ansvaret for det nordiske Svanemærke og EU-Blomsten, som er Danmarks officielle miljømærker. Miljømærkerne gør det enkelt for dig at vælge blandt de miljømæssigt bedste produkter og serviceydelser. Målet med miljømærkerne er at mindske forbrugets samlede miljøbelastning. Derfor ser miljømærkerne på hele produktets rejse, og de miljøproblemer der opstår undervejs – til gavn for mennesker, miljø og jordens ressourcer. Du kan læse meget mere om Svanen og Blomsten på www.ecolabel.dk. Her kan du finde alle de miljømærkede produkter og få gode råd om forbrug, miljø og sundhed i øvrigt. Du kan også besøge os på [facebook.com/Svanemaerket](https://www.facebook.com/Svanemaerket).